

Inhoud

Een schoon kind 9

De vijver der gezonken babylijkjes 30

De Ronde van Frankrijk 42

Alleen de allenen 71

Het nieuwe liefde van mijn pa 89

Iets over mijn moeder, mevrouw? 101

De pelgrim 108

De verzamelaar 118

De genezene 146

De opvolging is verzekerd 165

Voer voor etnologen 177

Een nonkel voor dat kind 194

Een schoon kind

De vermeende terugkeer van tante Rosie naar Reetveerdegem werd als een aangename schok ervaren in de levens van onze volstrekt nutteloze mannen, waarvan ik er op dat ogenblik een in wording was. De dag brak open met haar naam, Rosie!, Rosie!, die hoop bracht. Want iemand was weergekeerd! Iemand die hier geboren was en dit oord verlaten had was weergekeerd! Tante Rosie nog wel. Haar terugkeer werd als een oudtestamentisch teken geïnterpreteerd, een bewijs dat Reetveerdegem nog zo slecht niet was, en wij niet eens zo waardeloos als wiskundig was bewezen.

Het is waar dat mijn tante Rosie een zeldzaam mooie vrouw was en dat het veel prestige opleverde met haar naar bed te zijn geweest. Op het toppunt van haar schoonheid liet mijn grootvader zich gewillig trakteren door jonge, dappere kerels die zich in zijn gratie zopen (hij had geen greintje respect voor mannen die niet konden drinken) en die hem uitdaagden in drinkduels met als inzet het aanzien van de ideale schoonzoon. Toen had de kanker zich al volledig in zijn liniaal van een lichaam uitgezaaid, zijn fenomenale dranksessies moest hij steeds vaker onderbreken om bloed te gaan spuwen boven de wc, het uiteindelijke huwelijk van zijn bewonderde dochter heeft hij niet meer mogen meemaken. Vijf vadem, dat schijnt de diepte te zijn waarin ook de dronkaards worden neergelaten in de goedertieren aarde. Tot zij in een bejaar-

dentehuis zou wegwijnen beschouwde mijn grootmoeder het als haar weduwse plicht wekelijks zijn graf van pekzwarte marmer op te blinken. Tante Rosie heeft zich na de begrafenis van haar vader, Onze Opperdrinker, geschonken aan een man zonder geschiedenis, en is zich met hem in de verre hoofdstad gaan vestigen, tot diepe droefenis van onze jonge mannen die nu lelijker vrouwen ongelukkig te maken hadden. Het trof ons dorp voor de zoveelste maal dat alles van schoonheid er wegging of kapot moest.

Met Reetveerdegem wou tante Rosie steeds minder te maken hebben; dat zij zich er met de hulp van een man (van wie wij nauwelijks de naam, laat staan zijn drankcapaciteiten kenden) van had losgerukt, moet op haar een indruk hebben gemaakt als was ze aan de dood ontsnapt. Tijdens zeldzame telefoongesprekken had ze het over de vergaarde rijkdommen, de heraanleg van haar dakterras, de genoegdoeningen van een sauna, het bruisen van de stad. De prentbriefkaarten waarmee zij 's zomers haar banden met het thuisfront onderhield brachten haar fantasieloze zonnige groeten over uit verre bestemmingen die we vertikten op te zoeken in de atlas. En tijdens haar nog zeldzamere bezoeken smeekten we haar man of hij zijn peperdure wagen alstublieft niet voor onze deur zou parkeren. Wij waren arm, altijd geweest, maar droegen onze armoe met trots. Dat er iemand zijn luxueuze auto voor onze deur plaatste ervoeren wij als een vernedering, en we schaamden ons bij de gedachte dat iemand van het dorp zou hebben gezien dat een Verhulst het financieel behoorlijk stelde.

Kijk. Mijn eerste levensjaren bracht ik met mijn ouders door in de Kantonstraat, in een minuscuul steegbeluikje met een

gemeenschappelijke waterpomp en een communistisch toilet, een gat in een plank, linea recta boven de beerput. De muren van de woonkamer waren aan de binnenkant drijfmat en in het vermolmd hout van het raamkozijn frommelden we proppen krantenpapier tegen de tocht. Mijn vader sprak steeds met fierheid over de ongemakken van onze woonst, het getuigde van weinig mannelijkheid makkelijk te willen leven, en toen wij uiteindelijk verhuisden naar de Merestraat was dat uitsluitend omdat wij ons daar konden verslechteren. Ook daar was het toilet een gat in een plank en lekte bovendien, een plus, het dak. Onze keukenvloer werd ingenomen door emmers die de druppels van het plafond opvingen. Aangenaam waren de avonden waarop wij samen in de zetel luisterden naar de ronde klank van het geplons in de emmers en wij de xylofoonmuziekjes raadden die ons door het kapotte dak werden voorgespeeld. De schaaltes met rattenvergif werden dagelijks bijgevuld; meer dan wij de indruk hadden deze nesten ongedierte uit te moorden kregen wij het gevoel uitstekend voor deze beestjes te zorgen. En de levensgevaarlijke rotte en met paddenstoelen overgroeide trap boven het keldergat werd gekoesterd als architectuur van het proletariaat. Mijn vader was een socialist en stelde alles in het werk om als dusdanig te worden erkend. Bezit schakelde hij gelijk aan extra afstofwerk. Bezit bezat jou, nooit omgekeerd. Dreigden wij door onvoorziene spaarzaamheid het einde van de maand te halen met een financieel overschot, dan haalde hij de bankrekening leeg en zoop hij zijn volledige loon erdoor om ons te beschermen tegen de verleidingen van het kapitalisme. Mijn moeder ontpopte zich helaas zichtbaarder als een bourgeoisie, was te ijdel om versleten schoenen te dragen, en vroeg na tien jaar huwelijk de echtscheiding aan. Dat ze alle

meubelen meenam betekende voor mijn vader het ultieme geluk. Eindelijk bezat hij niets meer, wijf noch ander meubilair, en hij trok weer bij zijn oude moeder in. Maar men begrijpt dat wij neerkeken op familieleden die hun schone wagen voor de deur parkeerden en ons op feestdagen bezochten in walgelijk dure kleren.

Onnavolgbaar was het ritme van de roddel dat tante Rosie, mirakel!, mirakel!, naar Reetveerdegem was weergekeerd, en in die dagen werd ik dan ook voortdurend aangeklampt door herboren mannen die wilden weten of de dronken monden van het dorp de waarheid spraken. Het was zeker waar: tante Rosie was ook tot onze eigen verbazing weergekeerd, vroeg met hangende pootjes en blauw geslagen ogen of ze voor een tijdje samen met haar dochter bij ons haar intrek mocht nemen.

Bij ons, dat was bij mijn grootmoeder. Vier van haar vijf zonen, onder wie dus mijn vader, hadden een zootje gemaakt van hun liefdesleven en waren weer bij hun moeder ingetrokken. Omdat mijn moeder behalve mijn vader ook mij niet langer hebben moest, ontfermde mijn grootmoeder zich over mij en bracht ik samen met mijn vader en drie nonkels de lusteloze dagen door. Nu zouden daar dus nog mijn tante Rosie en mijn nichtje Sylvie bij komen, op de vlucht voor een vent die hun leven teisterde met overspel en agressie.

Veel had ik mijn Brusselse nichtje nog niet gezien, tenzij dan sporadisch op nieuwjaarsdagen en begrafenissen, waarbij wij elkaar wijselijk negeerden omdat we aanvoelden elk uit een andere wereld te komen. Ik geloof dat ze pianospeelde en aan ballet deed in roze tutu's. Zij was een kind dat zorgvuldig bijhield hoeveel calorieën ze per dag zoal naar binnen speel-

de en kerstmannen met grotere bankrekeningen op bezoek kreeg. De universiteit lag als een zekerheid op haar te wachten, en omdat ze de schoonheid van haar moeder had gekregen zou zij het zich weldra kunnen veroorloven mannen hun tijd te laten verspillen met de aan haar gerichte hofmakerij, en daarvan genieten. Iets jonger dan ik was ze, maar door haar zelfverzekerde indruk durfde ik dat leeftijdsverschil op geen enkel vlak uit te spelen. Tevreden was ik niet met haar komst. Ik had het prima in ons mannenbastion en beschouwde haar als een stoorzender. Sylvies keurige opvoeding speelde ons parten, we voelden ons door haar blik betrappt op onze miezigheid.

Mijn vader zat altijd met de deur wagenwijd open te schijten. Zijn humus stonk buitenaards naar jarige kaas en vaak stond hij in zijn blote klokken in de gang, op twee meter van de pot, zodat ik niet kon doen alsof ik hem niet hoorde, en riep hij me hem een nieuwe rol toiletpapier of het andere stuk van de krant te bezorgen. Jaren was het zo gegaan, en het systeem werkte uitstekend: mijn vader kreeg zijn rol toiletpapier en zijn stuk krant altijd meteen. Maar nu Sylvie erop keek, leken wij ons opeens te willen verontschuldigen voor onszelf. We schaamden ons omdat we 's ochtends krabbend en scharrend in onze onderbroek de trap afdaalden. We schaamden ons omdat we voor de televisie lagen te paffen met onze zweetvoeten op tafel. We schaamden ons om de kilo's rauw gehakt die we aten voor de goedkoop en het gemak, en omdat we met onze blote hand in dat gehakt grepen en het goedje zo in onze mond staken en doorspoelden met koude koffie die ergens nog in een mok van gisteren was blijven staan. We schaamden ons om de wormen die we van het gehakt kregen en waartegen wij niets ondernamen. We schaamden ons om onze sche-

ten die we lieten als kapelmeesters, de boeren die we vrije doorgang lieten. We schaamden ons om onze vloeken om niets, om het schaamhaar dat we ruifden boven de plee, om onze teennagels die we manueel korter scheurden en die vervolgens maanden bleven liggen op de mat. We schaamden ons om de sigaretten waarmee we in slaap vielen in de zetel, onze nicotinebruine tanden, onze bierlucht. We schaamden ons om de sletjes die mijn grootmoeder onaangekondigd aantrof bij het ontbijt en aan wie ze steeds opnieuw de naam moest vragen. We schaamden ons om onze dronken gezangen, onze smerige taal, ons braaksel en de steeds frequentere bezoeken van politie en deurwaarder. We schaamden ons, maar we deden er niets aan.

Drie weken heeft het geduurd tot de man van tante Rosie, oncle Robert, aan onze deur stond en vroeg 'Is Rosie hier?', en wij zeiden 'Rosie? Neen, zou zij hier dan moeten zijn?', en hij zomaar breedgeschouderd ons huis binnenwandelde, tante Rosie bij haar haren naar buiten trok en haar in zijn wagen schopte. En dat mijn nichtje schreiend plaatsnam op de achterbank en tot een volgende begrafenis uit mijn leven verdween. Uncle Robert zouden we kapotmaken, dat was evident, het liefst heel traag en met een mes, en er werd gezworen dat diegene die het eerst van ons vernam dat hij kanker had deze eervolle taak op zich zou nemen. Want kanker kregen we allemaal, Onze Opperdrinker had het ons stijlvol voorgedaan, en de leeftijd van zestig halen werd beschouwd als het top punt van kleinburgerlijkheid. Maar als we eerlijk waren moesten we toegeven opgelucht te zijn dat tante Rosie en nichtje Sylvie eindelijk het huis uit waren, hun aanwezigheid was ons iets té confronterend.

Een rotbestaan is heel overzichtelijk. Sylvie zag mijn vader en mijn nonkels 's middags aan de ontbijttafel verschijnen en zich, na het rituele roken van hun eerste sigaretten, op het gehakt en de blikken ansjovis storten om de kater van de vorige nacht te verdrijven. De vette olie waarin de ansjovis had gedreven droop van hun kinnen en werd afgeveegd met de mouw van een uitgerafelde pullover, als ze daar niet te lui voor waren. Daarna verdwenen zij het huis uit om vele uren later dronken weer te keren. Sommige mensen zouden dat een spiraal noemen, wij beschouwden het als een cyclus. Om zich voor haar vader te verschuilen was Sylvie drie weken lang niet naar school geweest en keek ze toe hoe ik aan de smerige keukentafel willoos studeerde en strafwerk schreef. Ondertussen las zij boeken die haar slimmer maakten, bespraakter, en die op termijn een nog grotere kloof zouden slaan tussen haar en de rest van de familie. In bed voelde ik haar bedenkingen, toen ze naast me klaarwakker en met de ogen naar het plafond gericht luisterde naar het gesnurk van mijn vader, die daar met zijn mond hemelsbreed open en met vaak nog zijn stinkende sokken aan een roes had uit te slapen. Of nonkel Potrel, die met zijn tanden knarste. Het kon niet anders of ze voelde walging voor onze kleren, die naast het bed op een hoop lagen tot grootmoeder ze in de was stopte. Ik weet niet wat ze erger vond, de bruine peuken in de asbak naast het bed, de zweetvlekken in de lakens, of de sokken van mijn vader. Ze zweeg. Liever had ik gehad dat ze me aansprak op onze levensstijl, van nicht tot neef. Maar ze zweeg en keek op ons neer.

‘Kleine, zou jij met ons Sylvie eens niet gaan wandelen? Dat kind ziet bleek van hier al die tijd binnen te zitten.’

Wat moest ik doen met haar? Ze sprak niet tegen me en had me minachtend aangekeken toen ik met het topje van mijn balpen een klad oorsmeer uit mijn schedel schraapte. Misschien dat ze in Brussel oorwatjes gebruikten, maar wat dan nog. Ik vond dat ze zich wat dankbaarder mocht opstellen voor de gastvrijheid die ze genoot. Trouwens, in dit dorp viel er voor dat verwende nest niets te beleven. Ze zou wel de aandacht genieten van mijn voortdurend aan gestolen brommers sleutelende vrienden, maar daar zou tante Rosie niet om kunnen lachen. Mijn vrienden waren smeerlappen, en hoewel ik hen had kunnen afpersen door hun mijn nicht in bruikleen te geven, had ik net iets te veel eergevoel. Eens ik met dit zwijgzame en hautaine kind het huis verliet zou ik trots op haar zijn, mij over haar ontfermen. Niemand had het moeten riskeren commentaar te leveren op haar pedante maniertjes. Maar wat moest ik met haar aanvangen? Wandelen? Om dan onderweg aan elkaar te vragen wat we later wensten te bereiken in het leven? Welke hobby's we er zoal op nahielden? Hoe het was op school?

Het was mijn vaders voorstel geweest om Sylvie mee te nemen naar het café, zeer tegen de zin van tante Rosie. Maar tante Rosie zag ook dat de teint in het gezicht van haar kind naar de kleur van lijken neigde.

‘Naar welk café ga je?’ wou ze weten.

‘Het Hoekske. Of De Volkskring. We zien wel.’

‘Zit André daar?’

‘Hoe kan ik nu weten of André daar zit? Beschik ik over een glazen bol misschien?’

‘Ga je voorzichtig zijn? En niet te laat thuiskomen?’

‘Sylvie, meisje, wat denk je? Heb je zin om met nonkel Pierre eens buiten te gaan?’

Het stoorde mij dat we plots allemaal deftig Nederlands probeerden te spreken tegen dat kind. Ook ik had er mij al aan bezondigd. Haar kop lokte dat op de ene of andere manier uit.

Sylvie knikte, en deed haar jas aan. Onze Kleine, ik dus, ging ook mee.

‘Rosie, ga jij niet mee, jong? Ik ken er die gelukkig zullen zijn als ze jou nog eens zien. Het zal je goed doen, een beetje frisse lucht.’

Maar tante Rosie had geen zin. ‘En gij, Potrel? Gaat gij mee?’

‘Isaac Newton!’ zei onze Potrel.

‘Wablieft?’

‘Isaac Newton, zeg ik u godverdomme.’

Potrel lag met zijn benen omhoog naar een quiz op de televisie te kijken.

‘Ik moet u ontgoochelen, mevrouw Peeters, het juiste antwoord op deze vraag was Isaac Newton.’

‘Amai, gij zijt precies nog zo stom niet als dat gij eruitziet.’

‘Het is een heruitzending, sukkelaar. Wacht, ik ga mee een pint drinken.’

Er bestond geen specifieke reden waarom wij die avond voor café Het Hoekske kozen, want alle kroegen in ons dorp waren onderling inwisselbaar. De stoelen en de tafels waren er sober en goedkoop omdat ze toch maar werden stukgesmeten tijdens ruzies waarvan de oorzaak onmiddellijk werd vergeten en die nooit langer aansleepten dan één dronkenschap. Allemaal hadden ze een jukebox met plaatjes die geen mens nog draaide maar die wij beluisterden met tranen in onze ogen. Roy Orbison was de grootste muzikant aller tijden, ook van de tijden die nog komen moesten en die ons ongetwijfeld